

Епископ шабачко-ваљевски др Симеон Станковић (1886-1960)

Као Ваш, промислом Божјим одређени архипастир, апелујем на све Вас као на своју духовну паству и молим Вас да увек, у свакој прилици, видно исказујете своју љубав и оданост према нашој Светој Православној Цркви која, можемо слободно рећи, једина у пуној и идеалној чистоти чува и проповеда божанску и за све људе спасоносну науку Христа Спаситеља. Угледајте се на многе светле и похвалне примере славних предака, који су живот давали за Православље и Српство..."

Управо ове, али и још много мудрих и богонадахнутих речи, изговорио је Епископ др Симеон (Станковић) приликом устоличења у трон Епархије шабачко - ваљевске. Збило се то на празник Светог краља Владислава, 7. октобра лета Господњег 1934., у Саборној Цркви Светих апостола Петра и Павла у Шапцу. И управо на празник владара из светородне немањићке лозе, ктитора по лепоти чувене Милешеве, отпочела је пастирска служба врсног духовника, научника, молитвеника, проповедника и страдалника за веру Христову и српски народ, од чије се земаљске кончине навршило 60 година. О

Владика Симеону се данас мало зна. Услед разних околности мало тога је о његовом плодноном пастирском путу и сачувано. Ако ништа, оно бар јубилеј је ту да нас опомене да и то мало не предамо забораву. Рођен је 17. октобра 1886. у селу Лежимир код Сремске Митровице. Основну школу завршио је у родном месту, гимназију од I до IV разреда у Сремској Митровици, а гимназију од V до VIII разреда са матуром у Сремским Карловцима. Православни богословски факултет са звањем доктора завршио је 1914. у Черновицама (тада Румунија, данас Украјина), а нешто касније и Филозофски факултет у Бечу и Загребу. Био је наставник у гимназији у Сремској Митровици, Другој мушкој гимназији у Београду и Карловачкој богословији, а од 1922. до 1932. године професор Хришћанске етике на Православном богословском факултету у Београду.

Монашки пут овај сјајни теолог започео је на празник Свете Петке, 27. октобра 1919., примивши постриг у фрушкогорској светињи Мала Ремета од игумана Корнелија (Зубовића). Те године, 9. новембра, рукоположен је у чин јерођакона у Саборној цркви у Београду. Годину касније у тој престоничкој светињи, на празник Цвети, постаје јеромонах, а на Духове бива одликован црвеним појасом. Године 1928. Свети Архијерејски Сабор СПЦ производи га у чин архимандрита. Указом Краља Александра Карађорђевића, пре ступања у архијерејску службу, одликован је Орденом Светог Саве III и IV степена, а године 1932., као Епископ захумско - херцеговачки, и Орденом Светог Саве I степена са лентом. На катедри Хришћанске етике на ПБФ - у Београду, 1931. године затиче га избор за Епископа захумско - херцеговачког са седиштем у Мостару. Хиротонисао га је у Саборној цркви у Београду 31. јануара 1932. Патријарх српски Варнава, док га је у трон Епархије захумско - херцеговачке увео на Сретење, 15. фебруара 1932., Епископ нишки Доситеј. Иако је епархијом у „Војводини Светог Саве“ управљао свега две године, Епископ Симеон остварио је запажене резултате у свом пастирском раду. Основао је нова намесништва, чинио редовне канонске посете и поучавао свештенство и народ. Нарочиту пажњу посвећивао је верској настави, те је редовно обилазио школе и присуствовао испитима. У Мостару је обележио и два велика јубилеја - стогодишњицу обновљења Старе цркве и шездесетогодишњицу освећења Саборне цркве. Септембра 1933., дочекао је у Мостару Патријарха Варнаву у пратњи Епископа охридског Николаја, бачког Иринеја и моравичког Антонија. На редовном заседању Светог Архијерејског сабора, 19. јуна 1934., изабран је за епископа Шабачко - ваљевске епархије, упражњене упокојењем дотадашњег Епископа Михаила (Урошевића). У трон, завичају му близу, града на Сави, где ће остати до краја свог земног века, увео га је Епископ тимочки Емилијан.

Догађај по коме је име Епископа Симеона препознатљиво и који га чини налик ранохришћанским мученицима јесте „Крвава литија“, која се одиграла 19. јула 1937. године у Београду. Наиме, у покушају да ослаби утицај Хрватске сељачке странке и среди односе са Римокатоличком Црквом, Влада Краљевине Југославије 1935. године у Риму потписује Конкордат - споразум са Светом столицом, којим се Римокатоличкој Цркви даје висок степен овлашћења у области образовних, хуманитарних и културних активности. Конкордат је чекао на ратификацију у Народној скупштини скоро две године, будући да је председник Владе Милан Стојадиновић желео да постигне споразум и са Српском Православном Црквом. То се, међутим, није догодило јер је СПЦ, на челу са Патријархом Варнавом, у овом документу препознала

потенцијално угрожавање својих верника. „Игром случаја“ како се криза у друштву поводом Конкордата продубљивала, здравствено стање Патријарха Варнаве се погоршава. Истог дана, 19. јула 1937., када је у Народној скупштини требало да се расправља о Конкордату, била је заказана и молитвена литија за оздрављење српског првојерарха. Молепствије у Саборној цркви су служили Епископ шабачко – ваљевски др Симеон и викарни Епископи Сава, Платон и Викентије. Управа Града Београда наредила је да се најављена литија не одржи, што је изазвало гнев мноштва народа. Литија је кренула ка Кнез Михаиловој улици и код зграде Народне банке жандармерија им је препречила пут. Долази до сукоба и врло бруталне интервенције у којој Владика Симеон добија ударце по глави и грудима. Како пише блаженопочивши Епископ шумадијски Сава, „пао је обливен крвљу на калдрму, добивши озледу ока. Епископска митра ударцем гумене палице је улубљена, а крст који је држао у руци је искривљен. Стање Владике Симеона је било рђаво и одмах је пренесен у Патријаршију, а затим у Санаторијум „Живковић“. Какве су природе биле повреде Владике Симеона најбоље се види из лекарских билтена...” Жандарми су тукли и остале епископе, свештенике и народ. Након „Крваве литије“, која је довела до одустајања од Конкордата, Владика Симеон наћи ће се пред новим искушењима, која за собом носи Други светски рат, а потом долазак комуниста на власт. Према речима протојереја – ставрофора Мирка Вилотића, архијерејског заменика Епископа шабачког Г. Лаврентија, у Шабачко – ваљевску епархију су у време рата као избеглице из Босне, Хрватске и Војводине дошли 65 свештеника, неколико монаха, професора богословије, вероучитеља, 7 богослова, неколико свештеничких удовица и сирочади и много народа. Владика Симеон се, наглашава отац Мирко Вилотић, трудио да свима помогне. Да би све свештенике збринуо, веће парохије је делио на мање и тако стварао нове на које је постављао избегле свештенике, запошљавао их као вероучитеље или у болнице, а сирочад је склањао код верника или у домове. Посебно је водио рачуна да се током рата Литургија служи редовно колико су градске власти дозвољавале. Нажалост, током рата, овај трудољубиви посленик њиве Господње суочио се и са страдањем многих свештеника, монаха и вероучитеља, као и са окупирањем Владичанског двора, због чега се преселио у помоћну кућу. Иако поново жртва људске суровости, Владика Симеон успева да сачува јеванђеоски мир и љубав у свом срцу и у новим друштвеним околностима, које намеће атеистичка власт, Стара се о образовању свештеника и њиховом оспособљавању за мисионарски рад. Написао је бројна дела, међу којима је и научни рад о Јосипу Јурају Штросмајеру који до данас није објављен. Године 1948., по благослову

Епископа Симеона, у манастир Ћелије долази истакнути теолог, писац и проповедник архимандрит др Јустин Поповић, потоњи светитељ Српске Цркве. Примањем у епархију човека који је од ондашњих власти проглашен државним непријатељем, Владика Симеон поново показује изузетну храброст и спремност да за Христа Господа дела, не марећи за реакције овосветских моћника. Старији Шапчани, који су имали част да га упознају, кажу да је Владика Симеон био омиљен у народу, а посебно међу припадницима културне елите. Врата његовог двора увек су за све била отворена и ко год је желео да са њим поразговара, имао би ту радост и част. О љубави Шапчана према Владики Симеону сведочи и улица која носи његово име у граду на Сави.

Несумњиво, реч је о још једном духовном горостасу Српске Цркве и народа у 20. веку. Човеку, чији нас подвиг љубави, жртве, смирења, и (с)трпљења и данас може поучити како да у Христу живимо. Године његовог управљања Шабачко - ваљевском епархијом обележили су најдраматичнији и најтрагичнији догађаји на овим просторима. Владика Симеон понео је свој крст храбро и достојанствено, без роптања или пак чињења компромиса са представницима сила овог света. Данас, када обележавамо шест деценија од његовог престављења Господу, свака реч о Владики Симеону, изговорена и написана, прилог је култури сећања која код нас Срба никако да пусти корене. Због нас самих, како би постали бољи. Њему овоземаљске хвале никада нису биле важне, а Онај Коме је током живота на земљи тежио засигурно га је одавно загрлио.

ГРОБНИЦА

Епископа

Шабачко – Ваљевских

1) Епископ СЕРГИЈЕ ГЕОРГИЈЕВИЋ

*20. августа 1869 + 9. јуна 1922

2) Епископ МИХАИЛО УРОШЕВИЋ

* 4. јуна 1868 + 21. августа 1933

3) Епископ др СИМЕОН СТАРКОВИЋ

* 17. октобра 1886 + 20. јануара 1960

ЕПИСКОП ШАБАЧКО-ВАРШЕТСКИ Г. СИМЕОН (1934-1960)

Цргово Кралство

ПРЕДКАЖ

по милости Краљеве и по његовом наредњу
КРАЉ СРБИЈА, ЦРКАТА И СЛОБЕНЦА

Службено је издати овај предкаж
у Београду, дана 11. Октобра 1911.

издати је

Кривојеру Јулијану Савићу

у сврху да се издати предкаж о изданију

Кривојерским притом
СВЕТЛО ТАМ
издати 1911. године

Јав. Министарство
у Београду, дана 11. Октобра 1911.

Министарство
Јулијан Савић

Кривојер

№ 1111
Београд 1911. године

Кривојеру Јулијану Савићу
у сврху да се издати предкаж о изданију

№ 1111
у Београду

Јав. Министарство
у Београду, дана 11. Октобра 1911.

Јулијан Савић

Кривојер

Јулијан Савић

2

220 - 1913/14

Rigorozen-Zeugnis.

Vom Dekanate der gr.-or. theologischen Fakultät der k. k. Franz-Josephs-Universität wird hiemit bestätigt, daß

Herr *Simcon Stanhoic*

aus *Ležimir*

in *Slavonien*

sich am *29. November 1913* dem *exegetisch-hi-*
storischen Rigorosum aus der gr.-or. Theologie behufs Erlangung
des theologischen Doktorgrades unterzogen und dabei den Kalkül
genügend mit Stimmen-einhelligkeit
erhalten hat.

Czernowitz, am *3. Dezember* 1913.

A. L. Popowicz
d. z. Dekan.

smart

spc.rs